16/6/26

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën

Directoraat-Generaal Belastingdienst Concerndirectie Innovatie en Strategie

Persoonsgegevens

nota

Aanbieding Stand van de uitvoering 2026

Datum
4 juni 2026

Notanummer
2026-0000250458

Bijlagen
1. Stand van de uitvoering 2026
2. Nota 2025

Aanleiding

De Belastingdienst brengt sinds 2021 een Stand van de uitvoering uit (hierna: Stand) waarin signalen en knelpunten uit de uitvoering worden gedeeld met de Tweede Kamer. Van 2021 tot en met 2024 gebeurde dat jaarlijks. In een nota van 23 juni 2025[1] is aan de toenmalige Staatssecretarissen van Financiën - Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane en van Financiën - Herstel en Toeslagen voorgesteld dat de Standen in beginsel eens per twee jaar worden opgesteld. Omdat de Belastingdienst in 2025 al geen Stand van de uitvoering heeft uitgebracht, wordt dit jaar wel een Stand uitgebracht.

Daarnaast vragen we uw akkoord met het uitnodigen van Kamerleden voor een werkbezoek over het bezwaarproces van de Belastingdienst.

Beslispunt

- Gaat u akkoord met het aanbieden van de Stand van de uitvoering 2026 (zie bijlage 1) aan de Tweede Kamer?
- Gaat u akkoord met het uitnodigen van Kamerleden voor een werkbezoek over het bezwaarproces van de Belastingdienst? Indien u akkoord bent zal hiervoor, in overleg met het programma herontwerp bezwaarproces, een moment vóór het commissiedebat in het voorjaar van 2027 worden voorgesteld.
- Gaat u akkoord met het openbaar maken van deze nota, conform de beleidslijn Actieve openbaarmaking nota's?

Akkoord

Kernpunten

- In de Stand worden dit jaar 2 knelpunten uitgelicht:
  - de specifieke zorgkostenaftrek, en
  - onverwachte aanslagen bij nabetalingen.

  Deze worden geïllustreerd door interviews met 'persona's[2]', om de impact van de knelpunten aansprekend en invoelbaar te maken. Bij elk knelpunt zijn handelingsperspectieven opgenomen, zowel oplossingen waaraan al gewerkt wordt, als oplossingen die (nog) niet mogelijk zijn.
- Ook is een terugblik opgenomen op de 4 knelpunten uit de Stand van december 2024:
  - gegevensdeling voor proactieve dienstverlening
  - hogere aanslagen bij meerdere inkomensstromen

[1] Notanummer 2025-0000135723. Zie bijlage 2.
[2] De persona's en de Belastingdienstmedewerkers zijn geen bestaande mensen, maar gebaseerd op realistische praktijksituaties.

- complexiteit voor nabestaanden en erfgenamen, en
- de toename van bezwaar- en beroepsprocedures.

Hierbij wordt een update van de ontwikkelingen gegeven.

- Daarnaast is een cijfermatige terugblik opgenomen op de signalen uit het Signalenproces van de Belastingdienst met een toelichting waarin ook wordt ingegaan op uitdagingen.
- In (onder meer) de inleiding is een algemene boodschap opgenomen: Hoewel er op meerdere punten voortgang geboekt is, bijvoorbeeld door implementatie van wetgevingswensen en verbetering van communicatie en dienstverlening, valt bij de terugblik op 2024 ook op dat het ons als overheid (breed) op een aantal grote, complexe onderwerpen nog niet lukt om hier echt verandering in aan te brengen. Soms gaat het om overheidsbrede knelpunten (zoals bij gegevensdeling ten behoeve van proactieve dienstverlening), om wetswijzigingen die veel tijd vragen, of om prioritering in de ICT-portfolio van de Belastingdienst.

Communicatie
Uw woordvoerder is betrokken. Na verzending aan de Kamer wordt via de sociale mediakanalen en de interne en externe website van de Belastingdienst aandacht besteed aan de inhoud van de Stand.

Toelichting

Werkbezoek Kamerleden
In de terugblik op de knelpunten uit 2024 is ook het knelpunt van de toename van bezwaar- en beroepschriften opgenomen, waarbij het herontwerp van het bezwaarproces bij de Belastingdienst als een van de oplossingsrichtingen is genoemd. Om Kamerleden mee te nemen in deze ontwikkeling, wordt voorgesteld om hen uit te nodigen voor een werkbezoek hierover.

Ontwikkeling Stand van de uitvoering
De Stand komt voort uit de kabinetsreacties op het rapport 'Ongekend onrecht' en op het rapport 'Werk aan Uitvoering'. In de kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht' heeft het Kabinet toegezegd dat de Belastingdienst jaarlijks een Stand opstelt, om signalen serieus te nemen en te leren van de praktijk. Naar aanleiding van 'Werk aan Uitvoering' heeft het kabinet toegezegd dat alle uitvoeringsorganisaties jaarlijks een Stand van de uitvoering opstellen. Dit om problemen en knelpunten in alle openheid te delen tijdens alle fasen van het beleid- en wetgevingsproces en om daarmee de politiek in staat te stellen de dilemma's te bespreken en af te wegen.

De Standen van de Belastingdienst hebben de afgelopen jaren een ontwikkeling doorgemaakt. De eerste jaren (2021 en 2022) is een groot aantal signalen gedeeld met de Kamer. In 2023 zijn rode draden opgenomen, zoals complexiteit en doenlijkheid. In 2024 zijn casussen uitgelicht met behulp van persona's, om de problematiek vanuit het perspectief van burgers en ondernemers te laten zien. Dit jaar is die lijn voortgezet, waarbij is gekozen voor interviews. Soortgelijke werkwijzen zien we ook terugkomen bij andere uitvoeringsorganisaties.

Naar aanleiding van het voorstel in 2025 om de Stand en het bijbehorende afstemmingsproces compacter in te richten, tevens in het kader van de taakstelling, hebben de staatssecretarissen besloten de inhoud en frequentie van de Stand te versoberen. De knelpunten die in de Stand worden beschreven, zijn

afkomstig uit het signalenproces van de Belastingdienst, aangevuld met een brede uitvraag binnen de organisatie. Het Bestuursteam heeft besloten deze knelpunten op te nemen in de Stand. Ruim voordat de volgende Stand wordt uitgebracht, wil het Bestuursteam evalueren wat de impact is geweest van de Stand 2026 en met een frisse blik kijken naar de opzet van de daaropvolgende Stand.

Politiek/bestuurlijke context
In de Stand worden knelpunten onder de aandacht gebracht die vaak ook in de politieke aandacht staan. Er worden geen nieuwe toezeggingen of claims gedaan. Bij het knelpunt over de aftrek specifieke zorgkosten wordt verwezen naar opname in het coalitieakkoord. Daarbij is aangegeven dat we dit knelpunt opnieuw opnemen om te benadrukken dat het belangrijk is om tot een goede, voor ieder werkbare oplossing te komen. De tekst is in overeenstemming met de lijn die door DGFZ en VWS wordt uitgedragen en met DGFZ en VWS afgestemd.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.

Doc nr.	Datum	Titel doc.
1	23-6-2025	Nota - min - Voorstel aanpak Standen van de Uitvoering vanaf 2026
2	1-10-2025	Nota - stasF - Vervolgnota aanpak Standen van de Uitvoering

Ministerie van Financiën

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Fiscaliteit, Belastingdienst en Douane
de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

TER INFORMATIE
de minister

24/6

nota

Voorstel aanpak Standen van de Uitvoering vanaf 2026

SG-Cluster
BOA/EA

Persoonsgegevens

Datum
23 juni 2025

Notanummer
2025-0000135723

Bijlagen
-

Aanleiding

Begin 2025 heeft de Bestuursraad in het kader van de taakstelling ingestemd met het versoberen van het aantal externe rapportages aan de Tweede Kamer, waaronder het *"versoberen/verlichten van de inhoud en frequentie van de Stand van de uitvoering"*. Voorliggend voorstel voor de Standen van de Uitvoering (SvdU) is daar de uitwerking van. Dit wordt nu aan u beiden voorgelegd ter beslissing.

Beslispunten

U wordt geadviseerd akkoord te gaan met de onderstaande aanpak voor de SvdU vanaf 2026 en de Kamer hierover te informeren, bijvoorbeeld bij het aanbieden van een eerstvolgende SvdU. De voorgestelde aanpak wordt in de kernpunten beschreven en behelst:

- Uitgangspunt is het vergroten van de impact: om dit te realiseren worden de SvdU korter en compacter vormgegeven;
- De SvdU worden in beginsel eens per twee jaar opgesteld door de uitvoerings-DG's. Indien een uitvoerings-DG dat nodig acht, bestaat er de mogelijkheid om tussentijds knelpunten te rapporteren, in bijvoorbeeld een "tussenstand";
- Interne afstemming wordt efficiënter ingericht en de SvdU worden, voorafgaand aan verzending, ter bespreking geagendeerd in de specifieke driehoeksoverleggen per uitvoerings-DG.

Kernpunten

- De BR heeft begin 2025 bij de besluitvorming over de taakstelling ingestemd met een aantal besparingsmogelijkheden, waaronder het voorstel om externe rapportages te verminderen. Deze nota betreft specifiek de SvdU. Voor andere externe rapportages is afgesproken dat de betreffende DG's dit zelf invullen.
- De SvdU is een belangrijk instrument voor de uitvoering om trends, risico's en ontwikkelingen te signaleren en knelpunten te kunnen rapporteren aan kabinet en parlement.
- Voorgesteld wordt, in plaats van jaarlijks, eens per twee jaar een SvdU op te stellen waardoor kan worden bijgedragen aan de besparingsopgave waarbij herkenbaarheid en actualiteit behouden blijven ten opzichte van de vier jaar als door de taakstellingswerkgroep werd geopperd.
- In de jaren dat de SvdU niet wordt opgesteld wordt er in totaal een besparing van circa €300k geraamd voor Belastingdienst (ca. €100k), Toeslagen (ca.

24/6

€75k), Douane (ca. €75k) en het kerndepartement (ca. €50k). De Belastingdienst meldt dat:
    - Voor de SvdU is, wat betreft de Belastingdienst, in de jaren 2021 t/m 2024 structureel externe capaciteit ingezet. Vanaf 2025 kan de inhuur verminderd worden en met een parttime procesondersteuner volstaan. Hier is minder nodig dan gebudgetteerd. Qua budget voor de SvdU verwacht de Belastingdienst met €95k minder toe te kunnen.
    - Naar verwachting zullen kosten voor impact, agendering en kennisverspreiding wel gaan stijgen omdat de Bestuursraad meer impact wenst te genereren. Ook kost het (extra) capaciteit om indien van toepassing tussentijds te rapporteren op de voortgang van de signalen in de Stand van Zaken brieven. Als er meer bespaard wordt op de SvdU dan het bovengenoemde dan kunnen er minder middelen en mensen ingezet worden op tussentijdse monitoring, rapportage en op impact genereren.
- De structurele besparingen rondom de SvdU zullen dienen ter invulling van de taakstelling die in januari 2025 is ingeboekt.
- Een compactere SvdU, met bijvoorbeeld maximaal 5 knelpunten, geeft daarnaast meer focus en kracht aan de boodschap. Een overzichtelijk document dat voor politici aantrekkelijk is om te lezen en zich concentreert op het oplossen van de meest urgente knelpunten.
- Afstemming over de inhoud wordt efficiënter ingericht. Concreet betekent dat dat de uitvoerings-DG's de afstemming gaan inkorten, waarna DGFZ, FEZ en BOA/EA vanuit hun rollen reflecteren in de (overkoepelende) driehoek voordat de SvdU wordt gepubliceerd.
- Er is tussen uitvoerings-DG's differentiatie in de frequentie mogelijk wanneer knelpunten, los van het tweejaarlijks ritme, tussentijds moeten worden geagendeerd. Een uitvoerings-DG heeft zelf ruimte om dit in te vullen. Er kan worden gedacht aan een "tussenstand", knelpuntenbrief, bijeenkomst, etc. Net zoals bij de reguliere SvdU besluit het uitvoerings-DG zelf over de vorm en inhoud daarvan. Het document dat daartoe wordt opgesteld kent eenzelfde status als een reguliere SvdU en wordt op gelijke wijze aan de Kamer verzonden.
- Werk aan Uitvoering (WaU) en de Staat van de Uitvoering hebben aangegeven geen bezwaren te zien om minder vaak een SvdU uit te brengen.
- De Kamer zal bij gewijzigde frequentie moeten worden geïnformeerd, omdat:
    - over de frequentie eerder toezeggingen zijn gedaan (zie Toelichting);
    - versobering van een instrument dat naar aanleiding van de toeslagenaffaire is gecreëerd zou politiek gevoelig kunnen zijn;
    - eerder is geopperd om rapportages van de Belangenbehartiger voor Belastingplichtigen en Toeslaggerechtigden (hierna Belangenbehartiger) mee te sturen met bijvoorbeeld de SvdU. Het voorgestelde ritme van de SvdUsluit niet goed aan bij de rapportages (2x per jaar) van Belangenbehartiger.

Toelichting

- In de overkoepelende driehoek van 17 april 2025 is besloten dat het versterken van de impact het uitgangspunt is bij het vormgeven van de versoberingsmaatregelen. De voorgestelde aanpak is een uitwerking hiervan.
- In een kennissessie met de schrijvers en projectleiders van de SvdU zijn verschillende richtingen voor een andere aanpak van de SvdU verkend vanuit de insteek bij te dragen aan een efficiënter proces en het vergroten van de impact van de SvdU. Samenvattend de meest gedragen denkrichtingen:

- **Vorm verbeteren:** Focus op knelpunten, met minder context en verantwoording over wat al gedaan wordt. Herhaling voorkomen door acties op eerdere knelpunten in andere rapportages op te nemen. Rapporteer minder knelpunten in overzichtelijke visuele vorm en met aansprekend taakgebruik, bijvoorbeeld een praatplaat of dashboard.
- **Minder afstemmen:** Laat het meer een product van de uitvoering zijn. Verminder de afstemdruk om het ongefilterde karakter te versterken.
- **Strategisch aanbieden:** De timing afstemmen op politieke activiteiten en andere actualiteiten. Gelijktijdig verzenden zet knelpunten en vereenvoudigingsvoorstellen in de schijnwerpers. Een werkbezoek, technische briefing of trialoog aanbieden aan de Kamer opent het gesprek.
- **Podium pakken:** Knelpunten zó presenteren dat het aansprekend is voor Kamerleden. Mensen en ondernemers centraal stellen en boodschap scherper formuleren om politieke urgentie te verhogen. PR-mogelijkheden effectiever benutten om SvdU in de spotlight te zetten, bijvoorbeeld via social media en met andere (visuele) middelen.

- **Opvolging:** Focus op opvolging van een select aantal geprioriteerde knelpunten. Per knelpunt handelingsperspectief bieden aan opdrachtgevers, kabinet en Kamer, zodat opvolging makkelijker wordt. Dit kan door wijzigingsvoorstellen te doen, of consequenties te schetsen van 'niets doen'. In de Regeling taakuitoefening en bevoegdheden Belangenbehartiger[1] is opgenomen dat rapportages van de Belangenbehartiger halfjaarlijks worden aangeboden aan de dgBD en de dgTSL en dat zij het rapport opnemen in hun rapportages richting de Tweede Kamer.
- Aansluiting op de SvdU past niet goed bij de cadans van twee keer per jaar rapporteren door de Belangenbehartiger die in de regeling is vastgelegd. De Belangenbehartiger verkent nu op welke momenten zij de rapportages wil gaan sturen. De eerste rapportage zal eind 2025 worden aangeboden. In overleg tussen DGTSL, DGBD en de Belangenbehartiger zal, in samenhang met de bredere herziening van externe rapportages, moeten worden besloten hoe de Belangenbehartiger rapportages op te nemen met inachtneming dat deze binnen een korte termijn naar de Kamer moeten worden verzonden.

Politiek/bestuurlijke context

- In Kamerbrieven zijn toezeggingen gedaan over de SvdU en de frequentie.
- De toezegging om SvdU te ontwikkelen voor Toeslagen en Belastingdienst is gedaan na de toeslagenaffaire in 2021 in de kabinetsreactie op het rapport Ongekend Onrecht[2]: *"Toeslagen en de Belastingdienst beginnen dit jaar naar voorbeeld van SVB en UWV met het opzetten van een 'stand van de uitvoering', waarmee zij ongefilterd en overzichtelijk signalen met het kabinet delen. Het kabinet deelt dit vervolgens met het parlement."*
- Het rapport 'Klem tussen balie en beleid' van de Tijdelijke commissie Uitvoeringsorganisaties[3] en de hierop volgende WaU rapporten[4] gaan verder in op wat nodig is voor verbetering van de dienstverlening. In de kabinetsreactie op het rapport WaU[5] wordt het volgende toegezegd: *"Om de aandacht voor de uitvoering structureel te versterken en de voortgang op de verschillende domeinen te kunnen volgen, zullen de afzonderlijke uitvoerders jaarlijks een "Stand van de Uitvoering" opstellen. Daarin maken zij ongefilterd de*

[1] Regeling taakuitoefening en bevoegdheden BBT - BWBR0050766
[2] Kabinetsreactie op het rapport 'Ongekend onrecht'
[3] Eindrapport tijdelijke commissie uitvoeringsorganisaties
[4] WaU fase 1: Probleemanalyse; WaU fase 2: Handelingsperspectieven en samenvatting analyse
[5] Kamerbrief met reactie kabinet op rapporten 'Werk aan Uitvoering'

dilemma's inzichtelijk waar professionals mee worstelen en delen ze overzichtelijk signalen met het kabinet en het parlement."

- In de Kamerbrief bij de eerste SvdU Belastingdienst 2021 stond: *"De Stand zal jaarlijks verschijnen en wordt als product geëvalueerd en verder ontwikkeld."*[6] In de Kamerbrief bij de eerste SvdU van Toeslagen stond: *"Om deze dialoog structureel te blijven voeren, zal ook in komende jaren een stand van de uitvoering worden opgesteld."*[7]
- In de Kamerbrief met de reactie op het advies van de kwartiermaker Belangenbehartiger wordt de SvdU benoemd: *"De Belangenbehartiger zal hierbij gebruik maken van de reguliere rapportages van de uitvoeringsdiensten, zoals bijvoorbeeld de standen van de uitvoering."*[8] In combinatie met de afspraken uit de regeling is er ruimte om bij andere rapportages aan te sluiten. Daarover moeten nadere afspraken worden gemaakt tussen Belangenbehartiger en de DGBD en de DGTSL.
- Douane heeft, in navolging van DGBD en DGTSL, in 2023 voor het eerst een SvdU gepubliceerd en daarbij toegezegd jaarlijks een SvdU uit te brengen. De SvdU 2025 is in juni aan de Kamer verzonden.

Communicatie

- Uw woordvoerders zijn betrokken.
- Vanuit het perspectief van externe en interne communicatie, en daarmee het faciliteren van een gesprek over binnenkomende signalen en knelpunten, blijft periodieke zichtbaarheid belangrijk.
- Het risico van elke twee jaar een rapportage is dat dit kan worden gezien als willekeurig of onvoldoende actueel. (Aansluiten op) een vaste tussentijdse brief kan hiervoor een oplossing zijn.
- Ons perspectief is duidelijke verwachtingen voor parlement en media te creëren. Daarmee is het jaarlijks inzicht bieden in knelpunten en signalen vanuit communicatieperspectief belangrijker dan het in stand houden van een tweejaarlijkse opgemaakte rapportage.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing.

[6] Kamerbrief bij Stand van de uitvoering Belastingdienst 2021
[7] Aanbieding documenten die betrekking hebben op Toeslagen
[8] Kamerbrief reactie advies kwartiermaker Belangenbehartiger belastingplichtigen en toeslaggerechtigden

Ministerie van Financiën

29-10-25

TER BESLISSING
Aan
de staatssecretaris van Financiën – Herstel en Toeslagen

Persoonsgegevens

nota

Vervolgnota aanpak Standen van de Uitvoering

Datum
1 oktober 2025

Notanummer
2025-0000473303

Bijlage
Nota BOA EA 135723
Voorstel aanpak
Standen van de Uitvoering
vanaf 2026, voorzien van
aantekening StasHT

Aanleiding

In juni heeft u de nota Voorstel aanpak Standen van de Uitvoering vanaf 2026 ontvangen (zie bijlage). Naar aanleiding van uw reactie heeft u op woensdag 24 september gesproken met Persoonsgegevens Op basis van dit gesprek leggen wij de eerdere beslispunten opnieuw aan u voor.

Beslispunten

Gaat u akkoord met onderstaande aanpak voor de Standen van de Uitvoering (SvdU) vanaf 2026 en met het informeren van de Kamer hierover:

- uitgangspunt is het vergroten van de impact: om dit te realiseren worden de SvdU korter en compacter vormgegeven;
- de SvdU worden in beginsel eens per twee jaar opgesteld door de uitvoerings-DG's. Indien een uitvoerings-DG dat nodig acht, bestaat de mogelijkheid om tussentijds knelpunten te rapporteren, in bijvoorbeeld een "tussenstand";
- interne afstemming wordt efficiënter ingericht en de SvdU worden, voorafgaand aan verzending, ter bespreking geagendeerd in de specifieke driehoeksoverleggen per uitvoerings-DG.

akkoord 29-10-25

Kernpunten

- In het kader van de taakstelling heeft de BR het versoberen/verminderen van de SvdU aangemerkt als besparingskans.
- In de overkoepelende driehoek van 17 april jl. is afgesproken in beginsel de SvdU in plaats van jaarlijks, eens per twee jaar op te stellen.
- In de jaren dat de SvdU niet wordt opgesteld wordt in totaal een besparing van circa €300k geraamd voor Belastingdienst (ca. €100k), Toeslagen (ca. €75k), Douane (ca. €75k) en het kerndepartement (ca. €50k).
- De minister en de staatssecretaris FBD hebben eerder akkoord gegeven op bovenstaande beslispunten.

Toelichting

- In uw gesprek met Persoonsgegevens op 24 september jl. heeft Persoonsgegevens aangeven dat de huidige raming voorzichtig is en dat een vermindering van frequentie de meest effectieve manier is om te besparen, omdat het bepalen van de inhoud van een SvdU meer werk is dan de opmaak.
- U gaf aan het belangrijk te vinden dat de besparing niet ten koste mag gaan van de informatievoorziening aan de Kamer. Daarom wordt ingezet op het verminderen van overhead en het verbeteren van de vorm, zodat deze beter

aansluit bij de wensen van Kamerleden. Daarbij kan worden gekeken naar een link met de jaarplannen.

- BOA/EA heeft Werk aan Uitvoering (WaU) inmiddels benaderd om interdepartementaal te bezien of het mogelijk is om te komen tot een meer praktische en effectieve werkwijze voor de SvdU.
- Persoonsgegevens heeft aangegeven dat het signaal, dat de SvdU onvoldoende inhoudelijk wordt besproken in de Kamer, vanuit verschillende departementen is afgegeven en heeft toegezegd om samen met de Staat van de Uitvoering te verkennen hoe meer impact gemaakt kan worden.

Communicatie
Bij het aanbieden van de eerstvolgende SvdU kan de Kamer worden geïnformeerd over de nieuwe aanpak.

Politiek/bestuurlijke context
In de overkoepelende driehoek van 17 april jl. is afgesproken om - in beginsel - de SvdU in plaats van jaarlijks, eens per twee jaar op te stellen.

Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden
Niet van toepassing.